

ISSN:1306-3111
e-Journal of New World Sciences Academy
2007, Volume: 2, Number: 2
Article Number: C0006

SOCIAL SCIENCES

TURKISH (Abstract: ENGLISH)

Received: January 2007

Accepted: April 2007

© 2007 www.newwsa.com

Mehmet Soysaldi

University of Fırat

msoysaldi@firat.edu.tr

Elazığ-Türkiye

**GENÇLİĞİMİZİ TEHDİT EDEN ZARARLI ALIŞKANLIKLAR: SİĞARA,
ALKOL VE UYUŞTURUCU**

ÖZET

Bu araştırmada, gençliğimizi tehdit eden zararlı alışkanlıklardan sigara, alkol ve uyuşturucu türünden maddeler üzerinde durulmuştur. Önce bu zararlı alışkanlıkların dinî hükmü açıklanmış, daha sonra bilimsel açıdan bu maddelerin insan sağlığına zararları üzerinde durulmuş, alkol ve uyuşturucu bağımlılığının temel sebepleri maddeler hâlinde sıralandıktan sonra bu zararlı alışkanlıklardan gençlerimizi korumamız için neler yapılması gerektiği hususunda bazı öneri ve tekliflerde bulunulmuştur. Dinimiz dünya ve ahiret mutluluğunu engelleyen, ferdî, ailevî ve toplumsal huzursuzluklara yol açan başta alkol ve uyuşturucu olmak üzere, her türlü zararlı alışkanlığı yasaklamıştır. Geleceğimize güvenle bakabilmemiz için, insan sağlığını tehdit eden bu zararlı maddelerden toplumu ve nesli korumamız gerektiğini öğütlemiştir. Bilimsel açıdan da uyuşturucu madde ve alkol kullanımının insan sağlığına fiziksel ve ruhsal zararları olduğu bilinmektedir. Kişinin sosyal, ekonomik hayatını etkilemekte, çalışma verimini düşürmektedir. İslamın verileriyle müspet ilimin ölçütleri birebir örtüşmektedir. Din ve bilim insanın sağlığına zarar verecek her türlü uyuşturucuyu yasaklamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sigara, Alkol, Uyuşturucu, Gençlik.

**THE HARMFUL HABITS WHICH THREATEN THE YOUTH: SMOKING,
ALCOHOL AND DRUG**

ABSTRACT

In this article, I stressed on the harmful habits such as smoking, taking alcohol and drug that threaten the youth. At the beginning the religious judgment of these habits have been explained then their damage over people's health have been explained in the view of science and then the main reasons of alcohol and drug have been written to keep the youth from these harmful habits. Our religion forbides every kind of harmful habits first of all the alcohol and drug which cause individual family, and religious happiness. Our religion advises us to protect our generation and society against those harmful matters in order to see our future. In scientific view, too, it is known very well that the alcohol and drug gives harmful to people both in physical and psychological ways. It reduces the yield of working of people and affects social and economical life of the people. The datas of Islam and datas of the science are just the same. Both religion and science forbides every sort of alcohol and drug that give harm to people.

Keywords: smoking, Alcohol, Drug, Youth.

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Bir ülkenin geleceğe güvenle bakması, yetiştirdiği gençliğin kendisiyle barışık, çevresiyle uyumlu, sağlıklı, duyarlı ve tutarlı olmasıyla mümkündür. Gençliği yarınlar için hazırlarken dikkat edilmesi gereken en önemli husus, onların şahsiyetli bir insan olarak yetiştirmelerini sağlamaktır.

Kendi millî ve manevî değerlerimiz ile modern dünyanın dayattığı değerler arasında kalan gençlik, bugün bir belirsizlikle karşı karşıyadır. Hâlbuki bütün insanlık sağlık, huzur ve güven dolu bir hayata erişmenin özlemi içindedir. Bu da sağlam bir aile yapısına, iyi bir çevre ortamına ve yarınları emanet edeceğimiz gençliği iyi yetiştirmemize bağlıdır.

Tarih boyunca bilim ve din, insanları iyiye, güzele, doğruya ve huzura götürmek için uğraşmıştır. Bu bakımdan insan sağlığını ve huzurunu bozan alkol ve uyuşturucu ile de mücadele edilmiştir. Günümüzde de toplumları tümüyle tehdit eden sigara, alkol ve uyuşturucu ile hemen hemen bütün dünya ülkeleri mücadele etmektedir. Gençliği bu tehlikenin pençesinden kurtarmak için tedbirler almaktadırlar. Ülkemizde de sigara, alkol ve uyuşturucu ile çeşitli şekillerde mücadele edilmektedir. Fakat bütün bu mücadelelere rağmen tehlikenin önüne geçilememektedir. Her gün basın ve yayın organlarında alkol ve uyuşturucu yüzünden yıkılan yuvaları, ölümler biten felâketleri, trafik kazalarını, uyuşturucunun pençesinde can veren gençlerin acılı haberlerini okuyup durmaktayız. İşte bu araştırmada bu önemli konuyu din ve bilim açısından ele alacak ve bu zararlı alışkanlıklardan gençlerimizi korumamız için neler yapılması gerektiği hususunda bazı öneri ve tekliflerde bulunacağız.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICATION)

Günümüz gençliğini tehdit eden en önemli zararlı alışkanlıklar; sigara, alkol ve uyuşturucudur. Modern ilim bu alışkanlıkların insan sağlığına zararlarını çok açık ve net olarak ortaya koymuştur. Buna rağmen insanları özellikle de gençleri bu zararlı maddeleri kullanmaktan sakındıramamaktayız. İşte burada dinin yaptırım gücünden istifade edilmesi gerekmektedir. Çünkü dinin yaptırım gücü devreye girdiğinde bu konuda önemli başarılar sağlanılacağı kanaatindeyiz. İşte bu çalışmada önce bu zararlı alışkanlıkların dinî hükmü açıklanmış, daha sonra bilimsel açıdan bu maddelerin insan sağlığına zararları üzerinde durulmuş, alkol ve uyuşturucu bağımlılığının temel sebepleri maddeler hâlinde sıralandıktan sonra bu zararlı alışkanlıklardan gençlerimizi korumamız için neler yapılması gerektiği hususunda bazı öneri ve tekliflerde bulunulmuştur. İslam'ın prensipleri ile müspet ilimin ortaya koymuş olduğu ölçütler birebir örtüşmektedir. Din, insanın sağlığına zarar verecek her türlü zararlı maddeyi kullanmayı yasaklamaktadır. O halde insanları bu zararlı alışkanlıklardan kurtarmak için dinin yaptırım gücünden istifade edilmelidir.

3. DİNÎ AÇIDAN ALKOL VE UYUŞTURUCU (ALCOHOL AND DRUG IN THE PERSPECTIVE OF RELIGION)

İnsan, yüce Allah tarafından en güzel surette, en mükemmel donanımlarla yaratılmış bir varlıktır.¹ İnsana akıl ve irade gibi paha biçilmez nimetleri lütfeden Allah (c.c.); sıhhat, afiyet, mülk, servet, eş ve evlât gibi sayısız nimetlerle de onu donatmıştır. Yüce Yaraticı, insana o kadar nimet ve ihsanda bulunmuştur ki, bunları saymaya kalksak bitiremeyiz.² İnsana bunca nimeti, iyilik ve güzelliği

¹ Tin, 95/4.

² İbrahim, 14/34.

ikram eden Allah Teâlâ, insandan; bunların kadrinin kıymetinin bilinmesini de istemiştir.

İnsana verilen bu ilâhî emanetlerin iyi kullanılmasını, onların kullanılması için verilen ömrün de, verimli bir biçimde değerlendirilmesini istemiştir. Bu nimetlerin, hiçbirinin tehlikeye atılmamasını ve zâyi edilmemesini emretmiştir.³ İnsana, ömrü boyunca mâlik olacağı maddî ve manevî imkânları hoyratça kullanmamasını ve israf etmemesini tembihlemiştir.⁴

Şüphesiz; insana verilen bu sayısız nimetlerin en başında sağlık gelir. Zira, sağlık olmadan hiçbir nimet insana huzur ve saadet getirmez. O nedenledir ki; Cihan Padişahı Kanûnî Sultan Süleyman, bir nefes alıp verecek kadar sağlık içinde olmanın; dünyanın bütün imkânlarından değerli olduğunu şöyle ifade etmiştir:

"Halk içinde muteber bir nesne yok devlet gibi,
Olmaya devlet cihanda bir nefes sıhhat gibi."⁵

Yüce Mevlâmız, başta ömür sermayemiz olmak üzere, sahip olduğumuz her türlü imkânlarımızı doğru hedeflerde, meşru ve müspet çalışmalarda değerlendirmemizi istemiştir. Bu cümleden olarak, en kıymetli varlığımız olan sıhhat ve sağlığımızı da korumamızı emretmiştir. Kendi ellerimizle kendimizi tehlikelere atmamamız konusunda, bizleri uyarıp ikaz etmiştir.⁶

Bütün dinlerin, korunması üzerine ittifak ettikleri şu beş hususun, aynı zamanda İslam dininde de, korunması amaçlanmıştır.

Bunlar;

- Canın korunması,
- Malın korunması,
- Aklın korunması,
- Dinin Korunması ve
- Neslin korunmasıdır.

Dünyada insan hayatı bu beş esas üzerine kurulmuştur. Hayatın devamı bunlara bağlıdır. Şerefli bir hayat, ancak bunlar sayesinde mümkün olur. Dolayısıyla bunları korumak bizzat insana saygı demektir.⁷ Zarurat-ı Hamse (beş zaruri şey) adı verilen bu hususları kısaca şöyle açıklamak mümkündür.

3.1. Canın Korunması (Caring Health)

İslam, can emniyetine büyük önem verir ve öncelikle onun korunmasını ister. Çünkü can sağlığı, her şeyin başıdır. İnsanın vücudu İslam nazarında o kadar önemlidir ki, bir kişinin haksız yere öldürülmesi bütün insanlığın öldürülmesi gibi kabul edilmiş,⁸ başkasına ait tek bir organa zarar verildiğinde kısas uygulanması emredilmiştir.⁹ İnsan, kendi hayatını müdafaa ederken öldüğü zaman en yüksek derece olan şehitlik mertebesiyle müjdelenmiştir.¹⁰ İslam dininde insan hayatına o kadar önem verilmiştir ki, açlık ve susuzluktan dolayı ölüm tehlikesiyle karşı karşıya kalınca, ölmeyecek kadar haram olan şeylerden yemeye izin verilmiştir.¹¹

³ Bakara, 2/195.

⁴ A'raf, 7/31.

⁵ Muhibbî, *Divan-ı Muhibbî*, Osmaniye Matbaası, İstanbul 1925, s.212.

⁶ Bakara, 2/195; Koçak, Alaaddin, "*Uyusturucu Bağımlılığı ve Açığı Yaralar*", Diyanet Avrupa Aylık Dergi, Sayı: 6, Ankara 1999, s.38.

⁷ Ebu Zehra, Muhammed, *Fıkıh Usulü*, (Çev. Abdulkadir Şener), A.Ü.İlahiyat Fak. Yay., Ankara 1973, s.358.

⁸ Maide, 5/32.

⁹ Maide, 5/45.

¹⁰ Tirmizi, Diyat, 21; Ebu Davud, Sünnet, 29.

¹¹ Bakara, 2/173.

Ayrıca yüce Allah'ın insana verdiği; el, ayak, göz gibi organlar da birer emanettir. İnsan, bu organlarını gelişigüzel bir şekilde değil de kendisine bu organları başışlayan Rabbinin emirleri doğrultusunda kullanmalıdır. Dolayısıyla bu organlara zarar verecek şeylerden muhafaza edilmesi, dinin bir emridir. Çünkü insan, kıyamet gününde bu emanetleri nasıl kullandığıyla ilgili olarak hesaba çekilecektir. Nitekim Hz. Peygamber, bütün vücudumuzun bir emanet olduğunu ve insan öldükten sonra, Cenab-ı Hakk yanında bu emanetten tam bir şekilde hesap vermeden kurtuluşun imkânsız olduğunu bildirmiştir: "Kıyamet gününde insan, ömrünü nerede tükettiğinin, bildikleriyle neler yaptığının, malını nerelerden kazanıp nerelere harcadığının ve bedenini nerelerde yıprattığının tam bir şekilde hesabını vermeden yerinden kıpırdaması mümkün değildir."¹²

3.2. Malın Korunması (Caring Belongings)

Can emniyeti ve sağlığından sonra korunması gereken şey maldır. Mal, bazı çevreler tarafından, dünya metayı olduğu gerekçesiyle aşağılanmakta ise de, atalarımız onu canın yongası olarak tanımlamışlardır. İslam, malı canın yongası olarak kabul etmez, ama yine de birçok hayırlı işi ona bağlar. Meselâ, zekâtın, haccın, sadaka-i fitrin ön şartı zengin olmaktır. Diğer hayır ve hasenat işlerinin de mal varlığını, yani zenginliği ne kadar ilgilendirdiği herkesin malûmudur. İnsana verilen organlar birer emanet olduğu gibi, mal da aynı zamanda emanet olarak verilmiştir. Mal, dünya hayatının süsü durumundadır. Onu gayrimeşru yollarda kullanma ve saçıp savurma, emanete ihanet manası taşıdığından dolayı İslam dininde yasaklanmıştır.

Alkol ve uyuşturucu kullanan insanların bir devlete ve millete ekonomik açıdan getirmiş olduğu yük azımsanmayacak kadar büyüktür. Bu maddeleri kullanan insanların sağlam bir iş ortaya koymaları, başarılı bir iş hayatı sürdürmeleri ve ekonomiyi kalkındırmaları oldukça zordur. Ayrıca bu maddeleri alan insanların trafikte günde yüzlerce kazaya sebebiyet vererek, büyük ekonomik zararlara sebebiyet verdikleri gözümüzün önünde cereyan eden gerçeklerdendir. Yine alkol ve uyuşturucu kullanan insanların, bağımlı bir hâle geldikten sonra ellerindeki bütün malı mülkü harcayıp ailelerini ve çocuklarını nasıl bir sefalete düşürdükleri bilinen bir gerçektir. Hatta bunların alkol ve uyuşturucu maddeleri alacak paraları kalmadığında hırsızlığa başvurdukları ve bu uğurda insan öldürmeye kadar varan canilikte buldukları bilinmektedir. Demek ki alkol ve uyuşturucu maddeler mala en büyük israfı verir ve malın en büyük düşmanıdırlar.

3.3. Aklın Korunması (Caring Memory)

İslam, akli ve fikri devamlı veya geçici olarak faaliyetten alıkoyan, işlemez ve görevini yapamaz hâle getiren, muhakeme kabiliyetini körelten, zekâyı söndüren ve zihni devre dışı bırakan her çeşit uyuşturucuyu yasaklamıştır. Dolayısıyla alkol, morfin, afyon, kokain, eroin ve esrar vb. gibi tüm uyuşturucular haramdır.

İnsanı insan yapan en önemli özelliklerin başında onun akli ve fikri gelir. İnsan, hem dünya hem ahiret saadetini bu vasıta ile kazanır. Onun için İslam'da aklın korunması, canın korunması kadar önemlidir. Akıl olmayınca ne canın, ne de malın kıymeti olur. Aslında "aklı olmayanın dini de yoktur."¹³ Zira akıl hastası birinin din gibi kutsal bir mükellefiyeti yüklenmesi mümkün değildir. O bakımdan akıl, bütün semavî dinler tarafından önemsenmiş ve ona zarar verecek

¹² Tirmizi, Kıyamet, 1.

¹³ Bkz., Beyhaki, Ebu Bekir b.el-Hüseyn, *Şuabu'l-İman*, (nşr. Muhammed es-Said b.Besyuni Zağlul), Beyrut 1410/1990, IV, 157, h. No: 4644).

şeylerden kaçınılması istenmiştir. İslam'da akıl o kadar önemlidir ki, Kur'an, beş yüzden fazla ayette düşünmekten ve akletmekten bahsetmektedir. "Umulur ki düşünürsünüz diye ayetlerimizi size böyle açıklıyoruz."¹⁴ "Ey basiret sahipleri ibret alın",¹⁵ "akletmezler mi?"¹⁶ ve "düşünmezler mi?"¹⁷ gibi sorularla da aklın önemine dikkat çekilmektedir.

3.4. Dinin Korunması (Caring Religion)

Dinin korunması dördüncü sırada sayılmıştır. Çünkü din, yaşayan bir can, onun kıymetini bilen bir akıl ve gereklerini yerine getirmeye uygun şartlar (mal)dan sonra hayata geçirilebilir. Dinin korunmasında, sıhhatli bir can ile salim aklın büyük önemi vardır. İnsana hitap eden ve insan için söz konusu olan din, insanla beraber var olmuş ve tarih boyunca varlığını sürdürmüştür. Din insanlığın vazgeçilmez bir gerçeği olması sebebiyle bundan böyle de varlığını devam ettirecektir. Tarihin hangi devresine bakılırsa bakılsın dinsiz bir toplum görülmemektedir. İnsanlık tarihinin her döneminde din, canlılığını korumuş ve insan hayatının ayrılmaz bir vasfı olma karakterini sürdürmüştür.¹⁸ Bunun da temel sebebi, insanın dine temayüllü bir varlık olması, başka bir ifadeyle dinî duygunun, fitrî (doğuştan gelen) bir özellik olarak insanın kendi öz varlığı hakkındaki şuur ile birlikte ortaya çıkması ve bu şuur ile birlikte gelişmesidir.

Din duygusu, insanın doğuştan beraberinde getirdiği bir duygudur. İnsan, her zaman ve her yerde yüce, kudretli ve ulu bir varlığa sığınma, ona güvenme ve ondan yardım dileme ihtiyacını hissetmiştir. Bu sığınma ve güvenme duygusu, din ile karşılanmaktadır.

İnsan, yapısı itibarıyla dine muhtaçtır. Çünkü insan ruh ve bedenden ibarettir. Bedenî ihtiyaçları karşılamak nasıl hayatın bir gereği ise, manevî varlığın devamı da ruhî ihtiyaçlarının karşılanmasına bağlıdır. Onun bu ihtiyaçlarını karşılayan en köklü müessese ise dindir. İnsanın yüce bir kudretin mevcudiyetini kabul edip ona yönelmesi, dua ve niyaz ile ona sığınması, doğuştan getirdiği sığınma, güvenme ve bağlanma duygularının en güzel karşılığıdır. Bu güvenme, sığınma ve bağlanma duyguları insanda öylesine köklüdür ki, tarih boyunca bütün insanlar şu veya bu şekilde bir kişi, nesne veya varlığa kutsallık ve yücelik nispet edip bağlanmışlardır. Kendine yönelinecek, sığınılacak en mükemmel varlık ise şüphesiz kâinatın yaratıcısı olan Allah'tır. Çeşitli dinlerde farklı isimlerle anılan, çeşitli şekillerde tasvir edilen yüce kudret veya kutsal varlıkların özünde bu inanç yatmaktadır.

Her şeyi var eden yüce bir kudretin mevcudiyetini kabul edip ona bağlanma, insanı kuvvetlendirdiği gibi, dua, niyaz ve Allah'a sığınma da insanı yüceltmektedir.

Din, fertleri mukaddes duygu, ortak şuur ve vicdan etrafında birleştiren bir amil olduğu gibi, toplumları yükselten, onların gelişmesini sağlayan bir kurumdur. Din aynı zamanda ahlâkî bir müessese olarak insanlara yön veren, en mükemmel kanunlar ve en sıkı nizamlardan daha kuvvetli bir şekilde kişiyi içten kuşatan, kucaklayan ve yönlendiren bir disiplindir. Dinin zayıflaması, toplumda ahlâkî ve hukukî suçların artmasına, giderek anarşizme yol açar. Çünkü din olmayınca ahlâk için yaptırım gücü kalmaz.

¹⁴ Bakara, 2/76.

¹⁵ Haşr, 59/2.

¹⁶ Yasin, 36/68.

¹⁷ En'am, 6/80.

¹⁸ Gürtaş, Ahmet, **Atatürk ve Din Eğitimi**, D.İ.B. Yayınları, Ankara 1991, s.9.

Din, insan toplumunu her zaman kokuşmaktan, çürümekten, mahvolmaktan kurtaran bir medeniyet mimarıdır. Ancak din sayesinde insan bencillikten ve kendine tapmaktan kurtulup insanlığa hizmet imkânı bulabilmiştir.¹⁹

Din, fert için olduğu kadar, toplum için de önemli ve lüzumludur. Çünkü din, ferdi ıslah etmek suretiyle toplum düzenini korumayı gaye edinir. Bu düzenin korunmasında hiçbir sistem din kadar başarılı olamaz. Zira din, insanlara yön veren kanun ve nizamın ulaşmadığı yerde onları iyiye yönelten ve kötüden alıkoyan yegâne yaptırımıdır.

İnsan tabiatı icabı sosyal bir varlıktır; yani toplum içinde yaşamak mecburiyetindedir. Toplum içinde fertler karşılıklı hak ve vazifelerle yükümlüdürler. Bu yükümlülüğün yerine getirilebilmesi için, kişinin hak ve vazifenin kutsiyetine inanması gerekir. Bu kutsiyeti belirleyecek olan en önemli kaynak da dindir. Çünkü kaynağı din olmayan herhangi bir değer kolayca ihmal edilebilir. Hatta yok sayılabilir, çiğnenebilir. Ancak, Allah'a, ahirete inanan, yaptığı işlerden dolayı Allah'ın huzurunda hesaba çekileceğini kesinlikle bilen bir insandır ki, ahlâk, fazilet, hak, vazife, sorumluluk ve yükümlülük gibi mefhumlara bağlı olarak hareket eder.²⁰

İnsanın psikolojik yapı ve yaşayışında karşılaştığı yalnızlık, çaresizlik ve korkular, üzüntü ve sarsıntılar, hastalıklar, musibet ve felâketler karşısında ona ümit, teselli ve güven sağlayan en son sığınak din olmuştur. Ayrıca dinî yaşayışın insanı ruhi bunalımlardan koruduğu, kendisine ve çevresine karşı daha duyarlı ve dengeli bir insan yaptığı bilinmektedir.

Alkol ve uyuşturucunun yaygın, herkesin sarhoş olduğu bir toplumda, yaşayan bir dinden söz edilemez. Dinin olması için insanın uyanık olup aklının başında olması, ne dediğini ve ne yaptığının bilincinde olması gerekir. Zira insanı insan yapan aklıdır; akli olmayanın dini de yoktur.

İşte İslam dini de toplum için bir zaruret olan din gerçeğini yerleştirmek için, bütün alkol ve uyuşturuculara karşı savaş açmış, azını da çoğunu da kullanmayı yasaklamıştır. Bu yasak sayesinde inananların sağlam bir kafayla inandıkları gerçekleri düşünmeleri, anlamaları ve bilerek hareket etmeleri hedeflenmiştir.

3.5. Neslin Korunması (Caring Generation)

Bu son maddenin de sağlıklı olma ve selim bir akla sahip olma ile yakın ilgisi vardır. Çünkü ruh ve beden sağlığı bozuk olan anne ve babadan, sağlıklı bir nesil beklemek mümkün değildir.

İslamda aileye çok önem verilmiştir. Çünkü sağlıklı ve sağlam bir nesil ancak sağlam kurulan aile hayatı sonunda yetiştirilebilir. Sağlam bir millet, geleceğin teminatı olan nesillere sahip çıkmakla ayakta durabilir. Genç nesline sahip çıkmayan bir milletin sonu gelmiştir. O millet nesline sahip çıkmamanın cezasını hem bu dünyada hem de ahirette çekecektir. Yüce Allah, hem kendimizi, hem ailemizi ve hem de neslimizi korumamız hususunda bizlere şu uyarıyı yapmaktadır: "Ey iman edenler! Kendinizi ve ailenizi, yakıtı insanlarla taşlar olan o müthiş cehennem ateşinden koruyun..."²¹

Uyuşturucunun nesil üzerinde yaptığı zararlar herkesin malûmudur. Yapılan istatistikler şunu göstermektedir: Alkol kullanmaya devam eden 100 hamile kadının dünyaya getirdiği 100 çocukta muhtemel

¹⁹ Tümer, "Din Maddesi", T.D.V. İslam Ansiklopedisi, İst. 1994, IX, 317,318.

²⁰ Gürtaş, age, s.12.

²¹ Tahrim, 66/6.

sakatlık toplamı 850 olarak ifade edilmektedir. Bunlardan bazılarının rakamları şöyledir:

- Normalden küçük doğum :%98
- İleride ortaya çıkacak psikolojik sorunlar :%89
- Küçük kafa (bu, küçük beyin demek olup genelde aklî ve zihni arızalar demektir) :%84
- Doku bozukluğu :%80
- Saldırgan davranışlar :%72
- Cinsel ve hormonal bozukluklar :%46
- Ortopedik bozukluk ve kemik deformasyonu :%33
- Kalp rahatsızlığı :%29

Ve böylece 19 arıza türü... 100 çocukta 850 ve bir çocukta 8,5 arıza söz konusu. Bu hâle göre alkol kullanmaya devam eden hanımlar için sağlıklı çocuk doğurma ihtimali: 0 (sıfır).²²

Kısaca ifade etmek gerekirse, hamileyken sigara ve alkol kullanan bayanların doğan çocuklarında; küçük doğum, kalp rahatsızlığı, doku bozukluğu, ortopedik bozukluk, kemik deformasyonu, cinsel ve hormonal bozukluklar gibi, 19 arıza türü tespit edilmiştir. Dolayısıyla bu durumdaki anne adaylarının sağlıklı çocuk doğurma ihtimali yok gibidir.²³ Bu demektir ki alkol ve uyuşturucuyla nesil de tahrip edilmektedir.

Uyuşturma politikasının amacı, insanlardaki düşünme kabiliyetini öldürmek suretiyle onları emperyalizm açısından etkisiz ve tehlikesiz hâle getirmektir. Uyuşturma politikasında daha çok gençlik hedef alınır. Çünkü gençlik, potansiyel bir güçtür. Emperyalizmin kontrolünden çıkması hâlinde ciddi tehlike arz edebilir. Uyuşturma politikasında kullanılan çeşitli unsurlar vardır. Bunların en tehlikelisi uyuşturucu olup daha sonra insanın düşünme kabiliyetini öldüren alkollü içkiler vb. tehlikeli maddeler gelir.²⁴

Demek ki uyuşturucuyla neslin, hem maddî hem de aklî ve ruhî yönden kökü kurutuluyor ve geleceği sakat bir millet meydana getiriliyor. Böyle bir millete de millet demek oldukça zordur.

Yukarıda saymış olduğumuz bu beş temel konu, birbiriyle sıkı bir ilişki içindedir. Bunlardan birinin yokluğu, diğerlerini olumsuz yönde etkilemektedir. Birinin varlığı da diğerlerinin korunmasını gerektirmektedir. Dolayısıyla bütün insanlığın huzuru için bu beş temel hususun özenle üzerinde durularak korunması gerekmektedir.

4. ALKOL VE UYUŞTURUCUNUN DİNİ HÜKMÜ (THE RELIGIOUS JUDGEMENT OF ALCOHOL AND DRUG)

Şimdi burada dinin muhafaza edilmesini istediği ana hedefler açısından alkol ve uyuşturucuya bakacak olursak, alkol ve uyuşturucu kullanmanın bu beş temel esasa ters düştüğünü görürüz. Alkolü ve uyuşturucuyu kullananlar, önce akıl nimetini sarhoşlukla gidermektedirler. Akılla beraber en azından o sarhoşluk anında kişinin dini de gitmiş olur. Çünkü Hz. Peygamber (s.a.s) "İnsanı insan yapan aklıdır, akli olmayanın dini de yoktur."²⁵ buyurmuştur.

Uyuşturucu ve diğer zararlı maddeler kullanıldığında can tehlikeye atılmakta, nesil, hem sağlık yönünden hem de manevî yönden bozulmaktadır. Üstelik kişi malî yönden de israfa girdiğinden zarara uğramaktadır. Zaten akli ve sağlığı bozulmuş kişi, malını muhafazada

²² Bkz., Türkiye Yeşilay Cemiyeti, "Yeşilay Raporu, (90/2)" Sayı: 996/3038, 25 Mart 1996, s.7.

²³ Türkiye Yeşilay Cemiyeti, "Yeşilay Raporu", s.7.

²⁴ Varol, Ahmet, *Emperyalizmin Oyunları*, Seha Neşriyat, İstanbul 1990, s.153.

²⁵ Beyhaki, *Şuabu'l-İman*, IV, 157.

da güçlük çekecektir. İşte bu ve benzeri sebeplerden dolayı yüce dinimiz alkollü içkiler gibi insana zarar veren her türlü uyuşturucuyu yasaklamış ve haram saymıştır. İslam'da bu tür içkileri yasaklama işi aşama aşama gerçekleşmiştir.²⁶ Önce içkinin bazı faydaları bulunduğundan ama zararının daha çok olduğundan bahsedilmiştir.²⁷ Sonra Müslümanlardan sarhoşken namaz kılmamaları istenmiştir.²⁸ Daha sonra ise, içki kesinlikle yasaklanmıştır.²⁹

Alkole bağımlı bir toplumu bu kötü alışkanlıktan vazgeçirmek için takip edilen bu yol çok yararlı ve etkili olmuştur. Yasaklama veya emretme işinin başarılı ve etkili olması için mutlaka makul bir hazırlık ve alıştırma safhasına ihtiyaç vardır.

Kur'an içki yasağını şöyle açıklar:

"Ey iman edenler! İçki, kumar, putlar ve fal okları, şüphesiz şeytan işi pis şeylerdir. Bunlardan kaçının ki saadete eresiniz. Şeytan, içki ve kumar vasıtasıyla aranızda düşmanlık ve nefret sokmak, sizi Allah'ı anmaktan ve namazı kılmaktan uzak tutmak ister."

Yüce Allah, bu ayetle sadece içkiyi yasaklamakla kalmamış aynı zamanda zararlı alışkanlıklardan biri olan kumarı da haram kılmıştır. Kumarda yorulmadan, kolayca haksız bir şekilde başkalarının malını almak söz konusudur. Dolayısıyla Kur'an, emek sarf edilmeden kolay yoldan elde edilen kazancı da haram kabul etmiştir.

İçkinin haramlığı hakkında Hz. Peygamber'in birçok hadisi vardır. Bunlardan bazılarını burada zikretmek uygun olacaktır. Hz. Peygamber (s.a.s) şöyle buyurmaktadır:

"Sarhoşluk veren her şey içkidir ve bütün içkiler haramdır."³⁰, "İçki bütün kötülüklerin anasıdır."³¹ "Çoğu sarhoş edenin, azı da haramdır."³² "Allah, içkiye, onu içene, içirene, satana, sattırana, sıkana, sıktırana, taşıyana, kendisi için taşınana ve parasını yiyene lânet etmiştir."³³

Burada şunu açıklıkla belirtmeliyiz ki, hem Kur'an ve hem de hadislerde alkol ve uyuşturucularla ilgili yasak konulurken, bu yasak sadece belli bir madde üzerine has kılınmamış, özellikle kullanılması neticesinde meydana gelecek sonuç dikkate alınmıştır. O da aklın örtülmesi, düşüncenin yok olması ve aklın kendisine has işlevi yerine getirmekten mahrum kalmasıdır. Yani konulan yasak akli ihlal eden her madde içindir. Dolayısıyla rahatlıkla şunu diyebiliriz: "Akla zarar veren, onun işlevini yitirmesine sebep olan ve insanı sağlam düşünmeden yoksun bırakan her madde, İslam'ın yasak kapsamına girmektedir."

Sigara başta olmak üzere alkol, uyuşturucu vb. maddelerin insan sağlığına ne denli zararlı olduğunu bugün tıp ilmi çok açık ve net olarak ortaya koymuştur. Ama insanları bu türlü zararlı maddeleri kullanmaktan vazgeçirememektedir. İşte burada dinin yaptırım gücünden faydalanmak gerekmektedir. Çünkü insanları zararlı maddelerden

²⁶ İçkinin tedricen yasaklanması ve bu yasağın pratiğe geçirilmesinde dinin yaptırım gücü ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Akpınar, Ali, "İnsanımızı Zararlı Alışkanlıklardan Korumada Kur'ân Yöntemi", **Yeni Ümit Dinî İlimler ve Kültür Dergisi**, Sayı: 67, Ocak, Şubat, Mart, İstanbul 2005, s.39-40.

²⁷ Bakara, 2/219.

²⁸ Nisa, 4/43.

²⁹ Maide, 5/90, 91.

³⁰ Müslim, Eşribe, 7.

³¹ Nesai, Eşribe, 4.

³² Ebu Davud, Eşribe, 5; Tirmizi, Eşribe, 3.

³³ Ebu Davud, Eşribe, 2; İbn Mâce, Eşribe, 6; Ahmed b. Hanbel, **el-Müsned**, II, 25, 71.

uzaklaştırmakta dinin yaptırım gücü çok fazladır.³⁴ Bugün ilim ve teknik ilerlemesine rağmen ilim ve teknikte ileri gitmiş ülkeler kendi halkına bu türlü zararlı alışkanlıklardan vazgeçirmede başarısız olmuştur. Ancak Allah Rasulü 14 asır önce dinin yaptırım gücünü kullanarak o günkü toplumda çok yaygın olarak kullanılan içkiyi yasaklayıp ortadan kaldırmada büyük başarı sağlamıştır.

5. BİLİMSEL AÇIDAN ALKOL VE UYUŞTURUCU (ALCOHOL AND DRUG IN VIEW OF SCIENCE)

Uyuşturucu madde kullanımı genellikle sigara ile başlar. Ardından alkol, daha sonra da esrar ya da uçucular (bali, tiner vb.) gelir. Bunlardan daha ağır maddelere geçerler. Esrar ya da uçu kullanmadan diğerlerine başlama hemen hiç görülmez.

Uyuşturucu ve alkol kullanımı, özellikle gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde giderek artmış, son yıllarda ise, bu artış gençler arasında hızlanmış, zararlı maddeleri kullananların yaşları gitgide küçülmüş, 11-12 yaşlarına kadar inmiştir. Toplumumuzda da bu eğilim gittikçe bir tırmanış göstermiştir.³⁵ İnsanlar, özellikle çocuklar ve gençler gördüklerini taklit eder, öğrendiklerini yaparlar. Bunun için insan daima iyi örneklerle ve müspet mesajlara muhtaçtır. Çünkü insan bulunduğu ortamdan etkilenir; kötü örnekler, onu kötü alışkanlıklara, iyi örnekler de onu iyi alışkanlıklara sevk eder. Taklit, özentî, kötü arkadaş, aşırı lüks ve eğlence düşkünlüğü, zararlı şeylere olan merak, macera hevesi ve manevî boşluk ve mutsuzluk gibi sebepler ile "bir defa denemekle bir şey olmaz" türü anlayışlar, insanın kötü alışkanlıklar edinmesine ve bağımlı olmasına sebep olur.

Toplumlarda görülen birçok suçun, trafik kazalarının, intihar olaylarının ve daha benzeri birçok olayın büyük bir bölümünün nedenin alkol olduğunu araştırmalar ortaya koymuştur. Alkol yüzünden eşine, çocuklarına, arkadaşlarına karşı şiddet kullananların sayısı gün geçtikçe artıyor. Yoksulluk ve sefaletle birlikte boşanmalar da fazlalaşıyor. Yuvasız çocuklar, aile faciaları çoğalıyor.

Yapılan araştırmalara göre, bugün ülkemizde meydana gelen trafik kazalarının yüzde 70'i, cinayetlerin yüzde 85'i, ırza tecavüzlerin yüzde 50'si alkol yüzünden, yine şiddet olaylarının yüzde 50'sinde, boşanmaların yüzde 80'inde, eşlerine karşı şiddet kullananların yüzde 70'inde alkollü içkinin birinci derecede etken olduğu anlaşılmaktadır. İntihar olaylarında alkol kullananların sayısı, intihar eden ama içmeyenlerin tam 58 katı. Yurdumuzda yaşayan en az 8 milyon özürünün, özürlü olmasının sebebi, alkol kullanımı ile alkol kullanan anne ve babalar. Alkol kullanımı yüzünden ülkemizde her yıl en az 100 bin insanımız hayatını kaybetmektedir.

Tabi, işin bir de malî yönü bulunmaktadır. 1998 yılına yönelik yapılan bir araştırmaya göre bir yıl içinde kişi başına düşen sigara miktarı 150 ilâ 200 paket olup ortalama olarak günde 752 milyar TL yapmaktadır. Kişi başına düşen alkol ise 17 litre olup Türk lirası olarak günde ortalama alkollü içkiye harcanan para ise 440 milyar Türk lirasını bulmaktadır.

6. SİGARANIN İNSAN SAĞLIĞINA ZARARLARI (THE HARMFUL OF SMOKING TO THE BODY)

Sigaranın insan sağlığını tehdit ettiğini pozitif bilim çok açık bir şekilde ortaya koymuştur. Pozitif bilimin ortaya koyduğu bu sakıncaları şöyle özetleyebiliriz:

³⁴ bkz. Akpınar, agm., s.37-39.

³⁵ Ağırakça, Ahmed, *Şamil İslam Ansiklopedisi*, VIII, İstanbul 2000, s. 133.

a) Sigara dumanında 4000 kadar kimyevî madde tespit edilmiştir. Bunların hepsi insan vücuduna zararlıdır. En riskli olanı ise, nikotin, karbon monoksit, katran, benzen ve fenoldür.³⁶

Nikotin, solunum, dolaşım ve sinir sistemi üzerinde uyarıcı etki yaparak bağımlılığa sebep olan maddedir. Nikotin, kalp atım hızını ve kan basıncını artırır. Parmak uçlarına ve deriye giden kan damarlarını daraltır. Solunum süresinin kısılmasına, bronşların daralmasına yol açar. Kanın pıhtılaşma faktörlerinin azalmasına, kanda yağ, şeker ve taktik asit artışına sebep olur. Böbrek üstü bezinin hormon salgısını arttırır.

Karbon monoksit, alyuvarlardaki hemoglobine bağlı bulunan oksijen molekülü ile yer değiştirerek hemoglobine bağlanır. Böylece kanın oksijen taşıma kapasitesi azalır. Organizma bunu telafi etmek için solunum sayısını ve kalp atım hızını arttırmak zorunda kalır.

Katran; ağız içi, gırtlak ve akciğer kanserine yol açan maddedir. Soluk borusundaki titrek tüylü epitele yapışır. Normalde bu titrek tüyler, solunum havasıyla alınan tozları süzerek balgamla birlikte atılmasını sağlar. Katranın etkisi nedeniyle, titrek tüyler bu görevini yerine getiremez. Bu durum, solunum sistemi hastalıklarına yakalanma riskini artırır.

b) Sigara, solunum sisteminde tahriş yaparak ve soluk borusunu daraltarak nefes darlığına, balgama ve öksürüğe yol açar. Astım, amfizem ve bronşit gibi akciğer hastalıklarına sebep olur. Mevcut akciğer hastalıklarının ilerlemesinde sigaranın önemli rolü vardır. Akciğer kanserlerinin en önemli sebebi sigaradır. Sigara içenlerde akciğer kanseri görülme oranı, sigara içmeyenlerden çok daha fazladır. Sigaranın içindeki kanser yapıcı maddelerin akciğer kanseri dışında gırtlak, dudak, dil ve yemek borusu kanserlerine de yol açtığı bilinmektedir.

ABD Genel Sağlık Servisinin yaptığı araştırmaya göre, sigara içmediği hâlde, sigara dumanına maruz kalan kişilerin akciğer kanserine yakalanma riskinin yüksek olduğu açıklanmıştır.³⁷ Çünkü sigara içmeyen bir kimsenin akciğerine giden duman ile, sigara içenin akciğerine giden duman arasında keyfiyet açısından hiçbir fark yoktur. Sigara dumanının teneffüs edilmesi sonucu yukarıdaki risklere ek olarak bronşit ve zatürree hastalıklarına da davetiye çıkardığı açıklanmıştır.³⁸

Akciğer kanserlerinin %90'ı, gırtlak kanserlerinin de %99'u sigara kaynaklıdır. Sigara tek başına, kalp rahatsızlıklarının %30'undan, damar sertliği hastalıklarının %33'ünden sorumludur.³⁹

c) Sigara kalbe çok daha zararlıdır. Kalp atış hızını artırdığı için oksijen ihtiyacı artar. Buna karşılık, kandaki alyuvarların belli bir yüzdesi oksijen yerine karbon monoksit (CO) ile birleşmiştir. Kalbin kendisini besleyen damarlar olan, koroner artellerle kalbe gelen kan miktarı da azalmıştır. Neticede, bilhassa önceden kalp krizi geçirenlerde bir tek sigara içmekle bile kalp ağrıları başlayabilir.

d) Sigaranın önemli bir başka etkisi de üreme sistemi üzerinedir. Sigara, spermelerin hareket ve canlılığını azaltır, sperm

³⁶ Bkz., Kesim, Yüksel, "**Sigaranın Farmakolojik Etkileri**", Sigaranın Sağlığa Etkileri ve Bırakma Yöntemleri, Logos Yay., 1995, s.29, 40,41; Erkan Levent, "**Sigaranın Akciğere Etkisi**", Sigaranın Sağlığa Etkileri ve Bırakma Yöntemleri, s. 110; Özyazıcı, Alpaslan, **Alkollü İçkiler Sigara ve Diğerleri**, D.İ.B.Yay., Ankara 1997, s.105 vd.

³⁷ Yalçıneli, Yıldırım, **Sızıntı Dergisi**, C.9, Sayı: 97, İzmir 1987, s.75; Koç, Selman, **Son Asrın Vebası Sigara**, Nil Yayınları, İzmir 1991, s.22.

³⁸ Yalçıneli, age., s.75.

³⁹ Türkiye Yeşilay Cemiyeti, "Yeşilay Raporu", s.2, 8.

oluşumunu engeller. Kısırlılığa yol açabilir. Prostat kanseri oluşumunda sigaranın etkisi olduğu bilinmektedir. Sigara içmek, bebeğin anne karnındaki gelişimini olumsuz yönde etkiler. Hamilelik döneminde sigara içen annelerin düşük ve ölü doğum ihtimali yüksektir. Yapılan deney ve istatistik sonuçlarına göre, sigara içen kadınlarda kısırlılık %41,8; içmeyenlerde %3.8 oranla ortalama on kat fazladır.⁴⁰

Sigara içen anneden doğan bebekler, normalden daha düşük ağırlıktadır. Bebeğin beyin ve akciğer gelişimi bozulur. Zeka engelliği ve astım gibi akciğer hastalıkları görülür. Vücut direnci zayıflar, hastalıklara kolay yakalanır. Büyüme ve gelişmenin hızlı olduğu ilk bir yaş içinde bebek sigaradan daha fazla zarar görmektedir. Onun için çocukların yanında asla sigara içilmemelidir.

Erkekler sigaraya bağımlı hastalıkların hepsine yakalandığı gibi, kadınlarda bu kötü alışkanlığın; erken ve ölü doğum oranının arttığı, doğan çocukların fizikî ve entelektüel gelişiminin yavaşladığı, kısırlılığı 10 kat daha arttırdığı, menopoza girmeyi 5 yıl hızlandırdığı, yaşlanmayı çabuklaştırdığı, saçların kolay kırıldığı ve erken beyazlaşmaya neden olduğu, cildin bozulmasına sebebiyet verdiği tespit edilmiştir.

e) Sindirim sisteminin organları ve bunların fonksiyonları üzerine sigaranın zararlı etkisi uzun zamandan beri bilinmektedir. Sigara, mide asidini artırarak gastrit ve ülser oluşmasına sebep olur. Ülserli hastalarda ise mide kanaması riskini artırır. Yapılan bir araştırmada sigarayı bırakan ülserlilerde iyileşme oranı %75 olduğu hâlde, sigarayı bırakmayanlarda bu oranın %57 olduğu görülmüştür.

f) Yapılan çalışmalar, 34-64 yaş arasında sigara ile felç tehlikesinin artması arasında güçlü bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Sigaraya eşlik eden felç tehlikesi; hipertansiyona yakındır. Sigara içenin içtiği günlük sigara sayısı ile felç gelişme tehlikesi arasında bir doz cevap ilişkisinin mevcut olduğu görülmüştür. 1017'si erkek, 569'u kadın toplam 1586 kişi üzerinde yapılan deneyde meydana gelen 132 felç vakasının %37'si sigaradan %36'sının da hipertansiyondan kaynaklandığı anlaşılmıştır.

Sigaranın görme, tatma, koklama, hormonal güç ve deri gibi bünyemiz üzerinde daha birçok tahrip edici özelliği vardır. Günümüzde gelişen lâboratuvar inceleme ve bulgular, bu konuda alarm vermektedir.⁴¹

Buraya kadar ifade ettiğimiz bilgilerden de anlaşıldığı gibi, bugün sigaranın birçok hastalığa neden olduğu bilimsel olarak açık bir şekilde ortaya konmuştur. İçilen her sigara insan ömründen ortalama 5,5 dakika kısaltmaktadır. Her yıl 160 bin kişi sigara içimine bağlı hastalıklardan yaşamını yitirmektedir. Sigara dumanında insan vücuduna zararlı 4 bin madde vardır. Sigara içenlerde ani ölüm riski, içmeyenlere göre 5-6 kat fazladır.

Tüm dünyadaki sigara tiryakilerinin 100 milyar doları sigaraya harcadıkları tahmin edilmektedir. Yine dünyadaki sigara reklâmına sarf edilen paranın 2,5 milyar dolar olduğu ve her ülkede reklâma harcanan paranın, sağlık eğitimine ayrılan paradan fazla olduğu anlaşılmıştır.

Dünyadaki pek çok ülke sigara reklâmını yasaklamakta ya da kısıtlamaktadır. Kitle iletişim araçlarında reklâmın yasaklandığı 16 ülke şunlardır: İtalya, Bulgaristan, Fransa, Y.Zelanda, Norveç,

⁴⁰ Sigaranın gebeliğe ve çocuğa olan etkileri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz., Kökçü, Arif, "**Sigaranın Gebeliğe Etkileri**", Sigaranın Sağlığa Etkileri ve Bırakma Yöntemleri, s.152-160; **Kadın ve Sigara**, The Surgeon General'in 2001 Yılı Raporu, Sağlık İçin Sigara Alarmı Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 1-4, 1998-2001, s.11-13.

⁴¹ Karaman, Fikret, "**İslâm Dini Açısından Tütün ve Sigara Üzerine Bir İnceleme**", Diyanet İlmî Dergi, C.35, S.3, Ankara 1999, s.120-121.

Belçika, Danimarka, İsveç, Finlandiya, İzlanda, Malta, Çekoslovakya, Polonya, Singapur, Japonya ve ABD.

Kapalı yerlerde ve kamu kuruluşlarında sigara içilmesinin yasak olduğu ülkeler ise; İtalya, ABD, Yunanistan, Belçika, İngiltere, Fransa, Avustralya, Kanada, Japonya, Çin, S.Arabistan ve Singapur.

Türkiye'de sigara üretimi son 5 yıldır %6,4 oranında tüketim ise her yıl ortalama %1,3 oranında artış göstermektedir. Kişi başına yıllık üretim ortalama 1 kg olup bu rakamla ülkemiz dünya dördüncüsüdür. Bugün sigara paketlerinin üzerine uyarıcı çok güzel ve insan sağlığı açısından önemli cümleler yazılmaktadır. Sigara öldürür, sağlığa zararlıdır buna rağmen göz göre sigara içilmesi oldukça düşündürücüdür. Bu uyarıların insanlar üzerine etkin olmadığı görülmektedir. O halde başka yaptırımlar denenmelidir ki bunların başında din gelir. Dinin yaptırımları, insanın gönlüne, beynine hitap ederek onu eyleme sevk etmektedir.

7. ALKOLÜN İNSAN SAĞLIĞINA ZARARLARI (THE HARMFUL OF ALCHOL TO THE HUMAN BODY)

Alkolün insan sağlığına olumsuz tesirini anlamak için önce onun kimyasal birkaç özelliğini bilmek gerekiyor. Kimyadan bilindiği gibi; alkol temel bir eriticidir. Özellikle yağları eritir. Besin açısından ise bir sentez ürünü değil; bir ayrışım ürünüdür. Temel besin maddesi şekerin bakteriler tarafından kullanılması yani yenmesi sırasında ortaya çıkan artık bir kimyasal maddedir. Bu nitelikleri nedeni ile insan vücudunda alkol zararlı bir kimyasal madde kabul edilir ve karaciğer tarafından hemen yakılıp bozulur.

Alkolün insan vücuduna etkisini beş başlık altında incelememiz mümkündür:

a) Alkolün Sindirim Sistemine Etkisi: Alkolün zararlı etkisi ağızdan başlar. Normalde ağızımızda özel canlı bir ortam vardır (Flora). Bu ortam mikropların yaşamasını azami derecede zorlaştırır. İşte alkol bu florayı bozduğundan diş etlerinin kolayca mikroplanıp kronik iltihaplanmasına neden olur. Bu yüzden alkol alışkanlığı olanların dişleri çabuk çürür.

Ağızdan sonra, yutak ve yemek borusu gelmektedir. Bu iki organ birbirinin devamıdır. Çok zor görevler görür, çok duyarlı bir iç zarı vardır (Mukoza). İşte alkol, bu iki organın da iç yüzeylerini tahriş eder, dayanıksız hâle getirir. Bu organların kanserlerinde alkol kesinlikle sorumlu tutulmaktadır. Nitekim 1980 yılından itibaren özellikle ağır alkollü içkilerle mücadelede kanser merkezleri çok ciddi adımlar atmıştır.

Alkolün midede devamlı gastrit yaptığı bilinmektedir. Yemek borusu ve yutak kanserlerinde olduğu gibi kesinlik kazanmamakla birlikte mide kanserine de alkolün yardımcı olacağı kanısı hâkimdir.

Alkol çok ince kimyasal işlemlerin yapıldığı 12 parmak bağırsağına en ağır etkileri yapar. Onun salgı düzenini, kimyasal duyarlılığını bozar. Alkol, sindirim olayının merkezi sayılan organı bozarken, safra salgısını da alt üst eder. Bütün alkoliklerin 12 parmak bağırsağı ve safra kesesi hastadır, en azından düzensiz çalışmaktadır. Bu hâl şiddetli gaz şeklinde, her alkoliğin kulağını çekmektedir.

Alkolün en vahim etkisi ise karaciğer üzerinedir. Karaciğer her alkol molekülünü zehir kabul eden hassas bir laboratuardır. Alkolün karaciğer üzerine etkisi iki yönlüdür.

1. Karaciğer hücreleri alkolü tahrip etmek için bu göreve bağımlı kalır. Diğer görevleri ihmal eder.
2. Karaciğerin birbirinden hassas kimyasal işlemleri, alkolün kontrolsüz müdahalesiyle bozulur. Bu yüzden karaciğer bir işlemi defalarca yapmak zorunda kalarak ileri derecede yorulur.

Bu etkiler karaciğerde çok ağır sonuçlar verir. Bunların en meşhuru ünlü alkol sirozudur.⁴²

b) Alkolün Dolaşım Sistemine Etkisi: Alkolün dolaşım sistemine etkisi karaciğere etkisi ile hem dolaylı yoldan, hem kalp kasına etkisi ile iki yönlüdür. Kandaki yağlı besin maddelerinin yanmasında başrolü oynayan karaciğerin güçsüzlüğe uğraması, damarların sertleşmesine, tansiyonun yükselmesine neden olur. Diğer yandan alkol hızlı yanarak dolaşım debisi dediğimiz kanın akış yöntemini bozar ve kalbi yorar. Ayrıca alkol kalpte yağlanma yaparak ve sinir sistemine yaptığı etki yolu ile de kalbi ciddi şekilde bozar. Alkoliklerin sonunda ya sirozla ya kalp yetmezliği ile öldükleri bilinmektedir. Çeşitli nedenlerle dolaşım sorunları olanların bir damla alkol almaları hayatı hiçe saymaktır.

Dolaşım sisteminin nihai bir bölümü sayılan böbrekler de alkolden fevkalâde zarar görür. Zira böbrekler süzme işlemini çok hassas kimyasal değerlerde yürütür. Alkol böbreklerin bu hassas işlemlerini de alt üst eder. Özellikle az alkol bu işlemleri daha şiddetli bozar. Devamlı bira içenlerin böbrekleri mutlaka arızalanır.

Vücudun en önemli sistemlerinden biri olan lenf (beyaz kan) damarları ve sistemi alkolden çok zarar görür. Zira bu sistemin yapısında yağ bileşikleri çok önemli bir yere sahiptir. Alkolün yağ bileşiklerine olan olumsuz etkisi bu harika korunma sistemlerini harap etmektedir.⁴³

c) Alkolün Sinir Sistemine Etkisi: Alkol, kalın yağ barajları ile korunan sinir sisteminin hücre zarlarını aşarak sistemin elektriksel iletişimini bozar.

Bu etki iki tarzda kendini gösterir: Birincisi sarhoşluk dediğimiz ani etkidir. Ancak bundan daha tehlikeli olanı kronik etkidir. Alkol her geçen gün sinir sistemini tahrip ederek, onda saymakla bitmeyen hastalıklara sebep olur. Üstelik alkolün ilk etkisi yavaş hatta belirsiz de geçse bu kronik etkisini sürdürür. Bu yüzden bazılarının "Ben kolay kolay sarhoş olmuyorum, alkole dayanıklıyım." iddiası tamamen boş bir tesellidir.

Bu etki genç yaşlar, hele çocukluk çağında fevkalâde vahimdir. Alkol sinir sisteminde polinevrit, alkol cinneti, korsakof sendromu gibi bilinen hastalıklar dışında çeşitli merkezlerde telâfisi güç tahripler yapmaktadır. Hafıza kaybı ve ellerdeki titremeler bu tahribatın habercileridir.⁴⁴

d) Alkolün Soya Yaptığı Etkisi: Alkol, yağ eritici gücü ile cins hücrelerine de geçmekte ve onda onarılması güç sakatlıklar doğurmaktadır. Gelecek kuşaklarda çeşitli zekâ gerilikleri, kas yetersizlikleri en bilinen örnekleridir. Yapılan birçok araştırmada ruh hastalıkları taşıyan şahısların anne ve babalarının alkolik olduğu tespit edilmiştir. Alkolün soya çekimde, yumurta hücresini daha kolay tahrip ettiği izlenmiştir. Bu yüzden alkolik annelerin çocuklarında hemen hemen daima bir irsiyet (soya çekim) sarsıntısı görülmektedir. Babanın alkolik olması da yine yüzde otuzdan fazla sorun yaratmaktadır.

e) Alkolün Psikolojik Etkileri: Toplum dengesi ve düzeni açısından alkolün ne kadar zararlı olduğu bilinmektedir. Burada bu etkilerin en önemlilerini şöyle sıralayabiliriz:

1. Alınganlık nedeni ile toplumun fertlerini devamlı kavgaya sürüklemektedir.

⁴² Bkz., Köknel, Özcan, **Alkolden Eroine Kişilikten Kaçış**, Altın Kitaplar Yay., 1983, s. 547; Nurbaki, Haluk, **Kur'an-ı Kerimden Ayetler ve İlmî Gerçekler**, T.D.V Yay., Ankara 1993, s.125,126.

⁴³ Nurbaki, age., s.127,128.

⁴⁴ Nurbaki, age., s.129.

2. Aile düzenini yıkmakta, sonu gelmeyen boşanmalar, topluma ters çocuklar, tüm toplumu sarsmaktadır.
3. Alkolün verdiği uyusukluk, tembellik, iş gücünü azaltmakta, toplumun üretim gücü düşmektedir.
4. Toplum fertleri içinde yaygın bir umursamazlık yaratmaktadır. Bunun sonucu millî kaygılar, birlik ve toplumdaki dertlere karşı direnme kaybolmaktadır.

Bu dört madde batılı sosyologları öylesine kaygılandırmıştır ki alkolün yaygınlaşması hâlinde millî şuurlarının çökeceğinden duydukları korkuları tüm devlet örgütlerine yansıtmışlardır.⁴⁵

8. UYUŞTURUCUNUN İNSAN SAĞLIĞINA ZARARLARI (THE HARMFUL OF DRUG TO THE HUMAN BODY)

Uyuşturucu maddeler aklın en büyük düşmanıdır. Fransa'da yayımlanan *Bilim ve Yaşam* dergisinde yapılan açıklamalara göre, insan beyinde 10 milyar hücre ve bu hücreler arasında ise milyarca bağlantı vardır. İnsan beyni aynı zamanda morfin ve andorfin denen afyon salgılamaktadır. İnsanlar çeşitli acılara ve ıstıraplara bu salgıların uyuşturucu tesiri sayesinde tahammül edebiliyor. Dışardan alkol, uyuşturucu ve LSD gibi aşırı keyif verici maddeler alınınca beyin kendisinin yaptığı morfin ve andorfin salgılarının dengesi bozuluyor ve çeşitli ruh hastalıkları ortaya çıkıyor.⁴⁶ Demek ki yüce Yaratıcı her şeyi insanın ihtiyaçlarına göre ayarlamış, bu ayar kaçınca insandaki dengesizliklerin önü açılmış oluyor ve aksaklıklar birbirini takip ediyor.

Uyuşturucu kullanmak sadece akli fikri işlemez hâle getirmekle kalmaz, insanın sinir sistemini, akli dengesini ve beden sağlığını da bozar. Kendisinde doğuştan var olan tabii hasletleri ve güzellikleri yok eder. İnsanı insan olmaktan çıkartarak hayvanlaştırır. Uyuşturucu bağımlıları Allah'ın en büyük lütfü olan iradelerini de artık kullanamaz, kendilerine sahip olamaz, kârını zararını seçemezler. Bu duruma düşen kimseler artık günahkâr olmaktan çok, ruhen ve kalben hasta kimselerdir.⁴⁷

Uyuşturucu maddelerin insan sağlığına zararlarını şu şekilde özetlememiz mümkündür:

- **Zehirlenme:** Alınan uyuşturucu madde ile vücut zehirlenir. Zehirlenme bir defa olursa had, tekerrür ederse, müzmin zehirlenme denir.
- **Mide ve Bağırsaklardaki Tesiri:** Bulantı, kusma, karın ağrıları, ishal, mide ve bağırsak kanaması, ülser, mide ve bağırsakların iç cidarlarında kan toplanması ve şişkinlikler meydana gelir.
- **Böbreklerdeki Tesiri:** İdrar tutulması veya artması olur. idrarda albümin ve kan miktarı artar, uyuşturucu madde böbrek hücrelerini tahrip ederek ciddi böbrek hastalıklarına sebep olur.
- **Karaciğere Tesiri:** Uyuşturucu madde karaciğer kifayetsizliğine, karaciğer büyümesine ve yağlanmasına, karaciğerin anormal çalışmasına sebep olur. Rahatsızlığın ilk işareti kaşıntılardır.
- **Gözlere Tesiri:** Şaşılık, ışığa ve mesafeye mutabakatsızlık, gece körlüğü, göz bebeğinin daralması ve genişlemesi, göz adale felci görülür.

⁴⁵ Nurbaki, age., s.129; Köknel, Özcan, *Alkolden Eroine Kişilikten Kaçış*, s.533.

⁴⁶ Ersöz, Ahmet, *Ruh Dosyası*, Nil Yayınları, İzmir 1988. s.49.

⁴⁷ Bkz. Uludağ, Süleyman, *İslam'da Emir ve Yasakların Hikmeti*, TDV Yayınları, Ankara 1989, s. 145.

- **Teneffüs Sistemine Tesiri:** Nefes darlığı, öksürük ve boğulma hissi görülür.
- **Kan Üzerindeki Tesiri:** Kansızlık, kan zehirlenmeleri, kan hücrelerinde şekil ve adedi bakımından değişiklikler olur.
- **Deri Hastalıklarındaki Tesiri:** Deri üzerinde kızartılar, kabarcıklar, sivilceler, yaralar, siyah renkli noktalar ve sertleşmeler husule gelir.
- **Asabî ve Ruhî Hastalıklara Tesiri:** Uyuşturucu maddelerin sinir, akıl ve ruhi sistemler üzerindeki tahribatı diğer organlarda yaptığı tahribatın çok üstündedir.⁴⁸

9. UYUŞTURUCU BAĞIMLILIĞININ SEBEPLERİ (THE REASONS OF THE DRUG ADDICT)

Alkol ve uyuşturucu bağımlılığının sebeplerini maddeler halinde şu şekilde özetleyebiliriz.

9.1. Özenti (Desiring to Imitate Someone)

Türkiye’de gençleri sigara, alkol ve uyuşturucu madde kullanma alışkanlığına teşvik eden birkaç çeşit alt kültür normu vardır. Bu alt kültür normlarının en etkilisi, belli bir yaşa geldikten sonra, sigara ve içki içmeyi delikanlılığın/gençliğin icaplarından kabul eden değer yargısıdır. Gençlik döneminde sigara ve alkol kullanmak yadırganmamaktadır. Bunun yanında basın, yayın organlarında özellikle televizyonda gösterilen dizi ve filmlerde, sigara, alkol ve uyuşturucu kullananların teşhiri gençlerimizde bu türlü maddeleri kullanmaya bir özenti yaratmaktadır.

9.2. Başıboşluk ve Tatminsizlik (Lack of Control and Lack of Satisfaction)

Yaratılış gereği insanın pek çok şeye ihtiyacı vardır. Onları gidermeden veya gidereceğine inanmadan doyum noktasına ulaşamaz. İnsanların düşünceleri sonsuz, istekleri sınırsız, arzuları sayısızdır. İnsanların bütün isteklerine bu dünyada ulaşmaları imkânsızdır. Zenginlikte, makamda, yaşam tarzında üst limit yoktur. Ulaştığı her üst seviyede bir müddet sonra sıkılan insan, ondan daha üstününü ister ve bu istek de hiç bitmez. Yani ulaştığı hiçbir makam ve yaşam tarzı onu tatmin etmez. Çünkü onun duyguları, düşünceleri ve arzuları bu kısa dünyada doymayacak kadar geniştir. Her ulaştığı seviyede aradığını bulamayan insan, bu defa tatmini başka şeylerde aramaya başlar, bunun için de her yolu mubah sayar.⁴⁹

Esrar, kokain ve amfetaminler (doping maddesi) insanların kendilerini geçici bir süre için iyi hissetmelerini sağlayabiliyor; açlık, öfke ve cinsel arzu gibi duygularını yatıştırabiliyorlar. Bu yüzden normal hayatında mutsuz ve tatminsiz olan insanlar mutluluk ve tatmini bu sentetik uyarıcılarda arayabiliyorlar.⁵⁰

9.3. Gençlik Grupları ve Arkadaş Çevresi (The Youth Groups and Friends)

İnsanın kişiliğinin oluşmasında, iyi ya da kötü bazı hasletleri kazanmasında aile kadar önemli başka bir kurum daha vardır ki, o da arkadaş çevresidir. İnsan, tek başına yaşayamayacağına göre elbette toplumla iç içe yaşayacaktır. İşte bu noktada kişiye düşen, iyi

⁴⁸ Bkz., Köknel, Özcan, *Alkolden Eroine Kişilikten Kaçış*, s.546-555; <http://www.uyusturucu.gen.tr/ etkileri/index.html>. (16.06.2003)

⁴⁹ Akgül, Muhittin, *Alkol-Uyuşturucu ve Korunma Yolları*, Diyanet İlmî Dergi, Cilt: 35, Sayı: 2, Ankara, 1999, s.90.

⁵⁰ Çakmak, Duran, *"Uyuşturucu"*, Sağlıkınız Sayı: 4, Mart 1997, s.11.

insanlarla beraber olma, onlarla arkadaşlık etme, böylelikle iyi bir insan olmaya gayret etmektir. Aksine kötü alışkanlıkları olan kişilerle sıkı bir münasebete giren insanların, onlardan etkilenmesi, belli bir süre sonra da onların özelliklerini taşıması kaçınılmaz olacaktır. Nitekim, Hz. Peygamber de, "kişi, arkadaşının dini üzerinedir. Sizden birisi, arkadaşlık kurduğu kişiye iyice dikkat etsin."⁵¹ buyurmuştur. Ayrıca: "Bana arkadaşını söyle sana kim olduğunu söyleyeyim; üzüm üzüme baka baka kararır..." gibi sözler de, arkadaşın ne kadar önemli olduğunu vurgulayan atasözleridir.

Uyuşturucu ile ilgili yapılan araştırmalara göre, uyuşturucu bağımlılarının %82.6'sı arkadaş grupları içerisinde madde kullanımına başlıyor. %8.7'si tek başına, %6.5'i iş arkadaşı, %2.2'si kız arkadaşıyla ilk kez uyuşturucu almaya başlıyor.⁵² Dolayısıyla uyuşturucu kullanmaya başlamada çevrenin ve arkadaş grubunun önemi çok açık olarak görülmektedir.

Arkadaşların teklif veya ısrarıyla önce bir tadımlık, yudumluk veya çekimlik olarak alınan uyuşturucu maddeleri, bilahare vazgeçilmez bir tutku hâline gelerek, insanın kanına işlemektedir. Ve aynı zamanda başlayan her kurban, kendine yeni dostlar aramakta, böylece bu kötü alışkanlık toprağa atılan bir tohum gibi serpilip sağa sola dal budak salmaktadır.

9.4. Ruhî Boşluk (Psychological Deficiency)

Gençleri uyuşturucuya iten sebeplerden biri de ruhî yönden tatminsizlik dolayısıyla kendilerini boşlukta hissetmeleri gelmektedir. İnsanın bedeninin ötesinde ayrı bir varlığının olduğu artık inkârı mümkün olmayan bir gerçektir. Demek ki insan sadece cesetten ibaret bir varlık olmayıp, cesedin yanında ondan ayrılmayan bir varlık daha vardır ki biz ona "ruh" diyoruz. Hakkında detaylı bir bilgiye sahip olmadığımız ruh⁵³, doğuştan itibaren insanın metafizik yönünü teşkil etmektedir. Bedenin ihtiyaçları olduğu gibi ruhun da kendine göre bazı ihtiyaçları vardır. Mide aç kaldığında nasıl rahatsızlık duyuyorsa ruhun açlığında da birtakım rahatsızlıklar duyması doğaldır.

İnsan midesini doyursa bile mala mülke karşı bir doyumсуuzluk duyar. Topyekûn bir dünya kendisine verilse dahi doymaz. Zira maddî olan şeyler ruhu doyuma ulaştırmaz. Hz. Peygamber insanın bu yönünü anlatırken şöyle buyurur: "İnsanın altın dolusu bir vadisi olsa, bunun iki vadi olmasını ister. İnsanın aç gözlülüğünü topraktan başkası doymaz."⁵⁴

Günümüzde maddî yönden gelişmiş ülkelerin gençliğine baktığımızda, bu durumu açıkça görmemiz mümkündür. Maddî yönden her türlü imkâna sahip olan bu ülke insanları, ruhlarını doymayıp aç bıraktıkları için, çareyi uyuşturucuda bulmaktadırlar. Hakiki gıdası verilmeyen ruh, doyumu yanlış yerlerde aramakta ve sonunda başlarına gelmeyen kalmamaktadır. Aynı şeyler ülkemiz gençliği için de geçerli olup, ruhunu doymayan gençlerimizin düştükleri kötü durumlar herkesin malûmudur. Maddî zevklerin her türlüşünü tadan, ancak doyuma ulaşamayan gençlik, doyumu başka şeylerde aramakta ve bunların başında da uyuşturucu gelmektedir.⁵⁵

⁵¹ Tirmizi, Zühd, 45.

⁵² Karagül, Orhan, "**Uyuşturucunun Güncesi 2**", Yeni Şafak, 9 Aralık 1997, s.2.

⁵³ İsra, 17/85.

⁵⁴ Buharî, Rikak, 10; Müslim, Zekat, 116-119; Tirmizî, Zühd, 27; İbn Mâce, Zühd, 27; Dârimi, Rikak, 67; Ahmed b. Hanbel, age., I,370.

⁵⁵ Akgül, aqm., s.88-89.

Hangi şartlarda ve hangi ölçüde yaşantısı olursa olsun, dinî bir inanıştan yoksun kalmış insanların ruhları doyumsuzdur. İşte inançsız insanlar, bu doyumsuzluklarını kafalarını uyuşturmakta bulmaktadır. Bugün dünya devletlerine bakacak olursak, inancın zayıf olduğu veya hiç olmadığı yerlerdeki insanların durumlarının çok vahim olduğunu görürüz. Maddî problemlerini halletmiş ülkelerdeki insanlar, mutlu olmaları için bu durumları yeterli olamamaktadır. Çünkü madde her şeyi halletmemektedir. İnancın zayıf olduğu, dinin etkin olmadığı topluluklarda suç oranlarında önemli bir artış oluyor. İnançsızlıktan dolayı insanlar, kendilerini rahatlatıcı olarak uyuşturucuya kaptırıyorlar, onunla tatmin olmak, huzura kavuşmak, saadeti bulmak istiyorlar ve belki de akıllarını kurcalayan birtakım sorulardan da böylece uzaklaşmış oluyorlar. Bugün Müslüman olduğunu söyledikleri halde, dinleri hakkında doğru ve yeterli bilgilere sahip olmayan insanlarımızın, temel dinî eğitimden geçirilmesi, dinin sadece vicdanlara hapsedilmiş cılız bir inanç olmadığına onlara anlatılması büyük önem arz etmektedir. Bu konuda Milli Eğitim, Diyanet ve Sivil Toplum Kuruluşlarına büyük görevler düşmektedir.

9.5. Aile Problemleri (Family Problems)

Aile problemleri gençleri uyuşturucuya iten sebeplerdendir. Ailedeki huzursuzluklar, kavgalar ve baskılar çocukları olumsuz etkiler. Anne ve babanın uyuşturucu kullanması çocuğun örnek almasına ve merak etmesine neden olur. Bu problemlerin temelinde de eğitimsizlik ve özellikle dinî bilgi eksikliği yatmaktadır.

9.6. Ticarî Çıkarlar (Commercial Benefits)

Uyuşturucu ticareti yapan kişilerin hedef kitlesi gençlerdir. Arkadaş çevresinin de etkisiyle uyuşturucuyu deneyen gençler kötü niyetli kişilerin eline düşmektedir. Önceleri çok ucuza veya bedava verilen uyuşturucularla gençler kısa sürede bağımlı hâle gelmektedir.

9.7. Sigara ve Alkollü İçeceklerin Reklâmının Yapılması (Advertisement of Smoking and Drugs)

Doğrudan sigara reklâmları yasaklanmasına rağmen, televizyon filmlerindeki dolaylı reklâmlar devam etmekte ve belki, farkında olmadan insanları daha fazla etkilemektedir. Maalesef bu konuda ülkemizde çekilen yerli diziler ve filmler, dolaylı reklâmın en yaygın teşhir araçları durumundadır. Dolayısıyla bu işin kökten çözülmesi gerekmektedir. Amerika'da 15 yıldır uygulanan bir kanunla iç piyasaya sürülen film çekimlerinde sigara kullanmak yasaklanmıştır.

9.8. Psikolojik Sebepler (Psychological Reasons)

Gençlik dönemindeki fırtınalı ruhî hâller, merak, çatışmalar, karışık duygular, kendine güven ihtiyacı, kendisini ispatlama çabası, sosyal hayatta etkinlik kazanma, karşı cinsle yeterli ilişki kurma çabası. Gençlik tutkunluklara açık bir çağ olduğundan bu tutkunluklardan birisi de uyuşturucu olabilir. Kişilik sorunları, problem ve çatışmalardan kurtuluş çıkışını uyuşturucuda bulur.⁵⁶

9.9. Diğer Sebepler (Other Reasons)

- Bir defa kullanmayla bir şey olmaz, bir kere dener sonra bırakırım düşüncesi.
- Özendirici film ve sanat adı altındaki faaliyetler.
- Gençlerin sosyal, politik, ekonomik ve kültürel düzenden memnuniyetsizliklerini tatmin edecek yer almaları.

⁵⁶ Türkiye Yeşilay Cemiyeti, "Yeşilay Raporu", s.7

- Dünyadaki mutsuzluklarını uyuşturucuda giderme hisleri.

10. ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER (STEPS TO BE TAKEN)

Sigara, alkol ve uyuşturucunun pençesinden gençlerimizi kurtarmak için alınması gereken önlemleri maddeler hâlinde şu şekilde sıralayabiliriz:

- Her şeyden önce alkol, uyuşturucu ve uyarıcı madde kullananları ve bunlara bağımlı olanları, cezalandırılması gerekli bir suçlu olarak değil, tedavisi gerekli bir davranış bozukluğu ya da sapması gösteren hasta olarak değerlendirmek ve onlara çok yönlü yaklaşmak gerekmektedir. Bu yaklaşım içinde bir yandan gençlerin alkol, uyuşturucu ve uyarıcı madde kullanmamaları bağımlı olmamaları için önlemler alınırken, öte yandan da bu tür maddeleri kullananların ve bağımlıların tedavisi, eğitimi ve yeniden topluma kazandırılması için kurum ve kuruluşlar gereklidir.⁵⁷
- Alınacak tedbirlerin Devlet Eğitim Politikasına dayandırılması: Uyuşturucularla Mücadele Bakanlığı yanında, önemli sorumluluklar taşıyan Millî Eğitim, Sağlık, İçişleri ve Millî Savunma Bakanlıkları başta olmak üzere, bünyesinde eğitim üniteleri ve eğitilmesi gereken genç kitleler bulunduran diğer bakanlıklar ve diğer devlet kuruluşları bu konuda görev ve sorumluluk taşımaları, buna sahip çıkmaları ve bu büyük organizasyonda yerini almalıdır. Millî eğitimde en azından şunlar yapılmalıdır:
- İlköğretimde ve bilhassa liselerde Sağlık Dersleri içinde sigara, içki ve uyuşturucunun insan bedeninde yarattığı tahribat, film, fotoğraf ve slaytlarla gözler önüne serilmeli, çevredeki sağlık kurum ve kuruluşlarından destek temin edilmeli ve bu çalışmalar yasal çizgide ciddiyetle sürdürülmelidir. Genç öğrencilerle birlikte aileleri de eğitim kapsamına alınmalı. Ailenin, medyanın da ciddi katkıları sağlanarak, maddî ve manevî kültür değerleriyle güçlenmesi mutlaka sağlanmalıdır.
- Yönetici ve eğitimcilerin kötü örnek olması, özentî oluşturmaları kesinlikle önlenmelidir.
- Okul Yeşilay kolları seçkin öğrencilerle her okulda mutlaka kurulmalı, bunların başına gönüllü ve yetenekli bir rehber öğretmen tayin edilerek, bu öğretmenler uzmanlaştırılmalıdır.
- Uzmanlık çizgisine ulaşan rehber öğretmenler, hem öğrencileri aynı zamanda ailelerini eğitmelidir. Bu çalışmalar eğitim yılı boyunca ciddi bir şekilde sürdürülmelidir.
- Okullar bu konuda eğitim malzemeleri ve gerekli doküman bakımından yeterli bir zenginliğe ulaştırılmalıdır.
- Doküman yönünden Millî Eğitime, Sağlık Bakanlığı, Medya (bilhassa yukarıda sözünü ettiğimiz eğitsel filmlerin hazırlanması bakımından) yardımcı olmalı. Yeşilay'ın maddî destekle bilhassa yazılı ve görsel dokümanlarla bu hizmete gerektiği ölçüde katılımı sağlanmalıdır.
- Özel sektör (kurumlar) ve yöneticileri bahis konusu hizmet ve görevlere aynen sahip çıkmalıdır.
- Sivil toplum kuruluşları ve vatandaşlar her biri bu mücadelede görev almalı ve üzerine düşenleri yerine getirmelidir. Bu arada istisnai bir durum olarak bir Anayasa görevi yapan

⁵⁷ Köknel, Özcan, *Alkolden Eroine Kişilikten Kaçış*, s. 684.

Yeşilay Kurumu ile ilgili olarak da şu önerilerde bulunmak istiyoruz:

- Malî, teknik ve teşkilâtlanma yönünde gerekli ve yeterli yardımlar yapılmalıdır.
- Yıllardır büyük emekle gençlerimiz için bu maksatla çıkarılan Yeşilay dergisine ve dokümanlarına, devlet kütüphanelerinin ve bütün resmi ve özel okulların, keza kurumların abone olmaları sağlanmalıdır.

Tabii ki, bu hizmetlerin yerine getirilmesi, bütün ülkeyi içine alacak güçlü bir organizasyonun oluşturulması ve gerekli yasa ve mevzuatın çıkarılması, münhasıran uyuşturucularla mücadele görevini üstlenecek olan bakanlıkça yapılmalıdır.⁵⁸

Uyuşturuculardan korunmada en büyük vazife aileye düşmektedir. Aile toplumun temel çekirdeğidir. En başta anne ve baba, çocuklara örnek olmalıdır. Çocuklar, her türlü sıkıntılarından ve problemlerini öncelikle anne ve babalarına açabilmelidirler. Problemlerin ilk defa aile büyüklerince değerlendirilmeleri şarttır.

Bu konuda gençlerimizin dikkat edecekleri noktalara gelince:

- Gerçek sevgiyi ve mutluluğu muhakkak ki kendi yuvalarında aramalı ve yüce dinimizin öğretilerini öğrenmelidirler. Kötü oldukları hareket ve sözlerinden anlaşılacak arkadaş guruplarından uzak durmalıdırlar.
- Yine gençlik dönemi; halk arasında söylendiği şekliyle "delikanlılık" devresidir. Bu yaşlarda kişilik icabı, gelecek için her an problem oluşturabilecek hareketlere girilebilir, kararlarda isteksizlik olabilir. Gençler bu hususu daima göz önünde tutmalı büyüklerin uyarılarını dikkate almalıdırlar.

Son olarak gençlerimizi uyuşturucunun içine çeken alt kültürden bahsetmek istiyorum. İçki, uyuşturucu, kumar, şans oyunları, sapıklıklar, fuhuş evden kaçma gibi faaliyetlerin tümünü besleyen, ortaya çıkaran ortama "Uyuşturucu Kültürü" adını veriyoruz. Zararlı alışkanlıkların temelinde bu vardır ve bunu önlemek uyuşturucu kültürüyle mücadeleye bağlıdır. Bu kültürün filizlendiği birahane, pub, diskotek, kahvehane, kumarhane, meyhane ve benzeri yerlerden uzak durmalıdır.

Bira ve "alkolsüz" denilen bira, alkolizm ve uyuşturucu batağının başlangıç basamağıdır.

- Okul-aile ve öğrenci işbirliğinin sağlanması gerekir.
- Medya uyuşturucu konusunda halkı sürekli ve yeterli bir biçimde bilgilendirmelidir. En güçlü ve yaygın eğitim kurumu olduğu hâlde bu çizgide hiç bir görev üstlenmeyen, hatta büyük bölümü ile bilhassa temeldeki konu olan ve her türlü zararlı alışkanlıklara ve bunların salgın hâline gelmesinde en büyük etken kabul edilen uyuşturucu kültürü çizgisinde büyük bir sorumsuzluk sergileyen medya, mutlaka disipline edilmelidir. Bu güçlü kurum bütün birimleri ile yararlı bir çizgiye getirilmelidir ve medyanın bu sorumluluklarını ve hayatî önem taşıyan görevlerini kabullenip yerine getirmediği diğer hiçbir tedbirin ülkeyi ve toplumu selâmet kıyısına götüremeyeceği kesinlikle bilinmelidir. Bu ülke, bu toplum ve bu devlet hepimizindir. Bir yerde hırs ve kazançlara sınır konulması gerekir.
- Uyuşturucu, uyarıcı madde kullanımını ve bağımlılığı önlemenin en geçerli yasal yollarından biri de bu maddelerin yasadışı alım satımını, başka bir deyişle kaçakçılığı engelleyebilmektir. Bu da ancak uluslar arası işbirliğiyle sağlanabilir. Gençlerin bu

⁵⁸ <http://www.turkish-lobby.com/eroinbelasi.htm> (16.06.2003)

maddeleri kolayca edinebilecekleri yolların ve ortamın ortadan kaldırılması, denetim altına alınması gerekir.

- Gençlerde millî ve manevî değerlerin güçlenmesini sağlayacak eğitim verilmelidir. Millî manevî değerlerimiz, yüzyıllardan beri nesilden nesile intikal eden geleneklerimiz uyuşturucu kültürünün panzehiridir. Bu değerlere sarılmak gerekir.
- Gençlere boş zamanlarını iyi kullanma alışkanlıkları kazandırılmalı, yani çeşitli hobi ve spor merkezleri kurulmalıdır. Boş zamanları en iyi şekilde (okumak, spor ve diğer faydalı faaliyetlerde bulunmak gibi meşguliyetlerle) değerlendirmelidirler.
- Gençlerin inanç boşluğuna düşmemeleri için her gence doğru ve sağlam din eğitim ve öğretimi devlet eliyle verilmelidir.
- Halk-polis işbirliği sağlanmalıdır.
- Uyuşturucu kullanılabilir yerlere sıkı denetimler yapılmalıdır.
- Uyuşturucu hammadde teşkil eden bitkilerin yetiştirilmesi denetim altına alınmalıdır.
- Uyuşturucu taşıyan turistleri ve transit geçişler denetim altına alınmalıdır.
- Uyuşturucu ile mücadelede ülkece donanımlı olmak gerekir.
- Büyüklerin ve çevrenin küçüklere iyi örnek olması gerekir.
- Bütün bunlarla birlikte ülkemizde işsizliğin önlenmesi gerekir.⁵⁹

11. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSION AND SUGGESTIONS)

Bütün bu araştırmalarımız gösterdi ki, dinimizin verileriyle müspet ilimin ölçütleri birebir örtüşmektedir. Din ve bilim insanın sağlığına zarar verecek her türlü uyuşturucuyu yasaklamaktadır.

İslam, iyi, temiz ve yararlı olan şeyleri mubah kılmış; kötü ve zararlı olanları da yasaklamıştır. Dinimiz dünya ve ahiret mutluluğunu engelleyen, ferdî, ailevî ve toplumsal huzursuzluklara yol açan başta alkol ve uyuşturucu olmak üzere, her türlü zararlı alışkanlıkları yasaklamıştır.⁶⁰ Geleceğimize güvenle bakabilmemiz için, insan sağlığını tehdit eden bu zararlı maddelerden toplumu ve nesli korumamız gerektiğini öğütlemiştir. Uyuşturucu madde ve alkol kullanımının insan sağlığına fiziksel ve ruhsal açılardan çok büyük zararları vardır. Kişinin sosyal ve ekonomik hayatını etkilemekte, çalışma verimini düşürmektedir.

Aklı ve fikri işlemez hâle getiren, düşünme kabiliyetini dumura uğratan uyuşturucu maddeler ve alkol, gençlerimizin sağlıklı bir şekilde eğitimini sürdürebilmelerinde önemli bir engeldir. Ayrıca günümüz insanının en önemli problemlerinden birisi de alkol, uyuşturucu alışkanlığı ve bağımlılığıdır. Bunların ülkemizde de ciddi tehlike olmaya başladığı uzmanlarca ifade edilmektedir.

Devlet ve toplum olarak bu tehlikeyi görmezlikten gelemeyiz. Bunun için mevcut kanunlar işletilmeli, gerekiyorsa bu türlü zararlı alışkanlıklardan insanlarımızı uzaklaştırmak için daha ağır ceza gerektiren kanunlar yürürlüğe konmalıdır.

Eğitim kurumlarında konu ile ilgili dersler verilmeli, özellikle televizyonlar terör olaylarında can verenler gibi alkol ve uyuşturucu tuzağında ölümler pençeleşenleri de çeşitli eğitici programlarla ekranlara getirmelidirler. Televizyon ekranlarında, alkolü teşvik edici her türlü program, film ve reklâmlar bulunmamalıdır. Böylece toplumu alkolizme götüren yollar tıkanmalıdır.

⁵⁹ Bkz., Köknel, Özcan, *Alkolden Eroine Kişilikten Kaçış*, s.626-638.

⁶⁰ Özyazıcı, *Alkollü İçkiler, Sigara ve Diğerleri*, s. 152.

Günümüzde gençlerin çoğunluğu manevî bir boşluk içinde olduklarından dolayı sigara, alkol ve uyuşturucu kullanmaya yönelmektedirler. Dolayısıyla yeni nesiller inanç boşluğundan kurtarılmalı, onlara büyük idealler, büyük hedefler gösterilmelidir.

İçki ve uyuşturucudan elde edilecek gelirler, milletin sağlığı söz konusu olduğu için başka yollardan tahsil cihetine gidilmelidir. Devlet kendini ayakta tutan güç kaynağının temelini kendi eliyle dinamitlememelidir. Gençlerimizin bu belâlardan kurtulması için İslam gibi bir dinden ve onun insanlığa getirmiş olduğu evrensel mesajlardan istifade edilmelidir.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Açıracı, A., (2000). Şamil İslam Ansiklopedisi, VIII, İstanbul.
2. Ahmed b. H., (1982). el-Müsned, (ö.241/885), Çağrı Yay., İstanbul.
3. Akgül, M., (1999). Alkol-uyuşturucu ve korunma yolları, Diyanet İlmî Dergi, Cilt: 35, Sayı: 2, Ankara.
4. Akpınar, A., (2005). İnsanımızı zararlı alışkanlıklardan korumada Kur'an yöntemi, Yeni Ümit Dinî İlimler ve Kültür Dergisi, Sayı: 67, Ocak, Şubat, Mart, İstanbul.
5. Beyhaki, Ebu Bekir b.el-Hüseyn, (1990). Şuabu'l-İman, (nşr. Muhammed es-Said b.Besyunî Zağlul), Beyrut 1410/1990.
6. Buhârî, Muhammed b.İsmail, (ö.256/879), el-Câmiu's-Sahih (Sahihu Buhârî), Mısır 1345.
7. Çakmak, D., (1997). Uyuşturucu, Sağlığınız Dergisi, Sayı: 4.
8. Dârimî, Ebû Muhammed Abdullah b.Abdurrahman, (ö.255/869), es-Sünen, (nşr. Muhammed Ahmed Dehman), Beyrut trs.
9. Ebu Davud, Süleyman b. el-Eş'as es-Sicistânî, (ö.275/888), Sünen, Mısır 1951.
10. Ebu Zehra, M., (1973). Fıkıh usulü, (Çev. Abdulkadir Şener), A.Ü.İlahiyat Fak. Yay., Ankara.
11. Erkan, L., (1995). Sigaranın akciğere etkisi, Sigaranın Sağlığa Etkileri ve Bırakma Yöntemleri.
12. Ersöz, A., (1988). Ruh dosyası, Nil Yayınları, İzmir.
13. Gürtaş, A., (1991). Atatürk ve din eğitimi, D.İ.B. Yayınları, Ankara.
14. <http://www.uyusturucu.gen.tr/etkileri/index.html>. (16.06.2003)
15. <http://www.turkish-lobby.com/eroinbelasi.htm> (16.06.2003)
16. Kadın ve Sigara, The Surgeon General'in 2001 Yılı Raporu, Sağlık İçin Sigara Alarmı Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 1-4, 1998-2001.
17. Karagül, O., (1997). Uyuşturucunun Güncesi-2, Yeni Şafak, 9 Aralık.
18. Karaman, F., (1999). İslam dini açısından tütün ve sigara üzerine bir inceleme, Diyanet İlmî Dergi, Cilt: 35, Sayı: 3, Ankara.
19. Kesim, Y., (1995). Sigaranın fakmakolojik etkileri, Sigaranın Sağlığa Etkileri ve Bırakma Yöntemleri, Logos Yay.
20. Koç, S., (1991). Son asrın vebasası sigara, Nil Yayınları, İzmir.
21. Koçak, A., (1999). Uyuşturucu bağımlılığı ve açtığı yaralar, Diyanet Avrupa Aylık Dergi, Sayı: 6, Ankara.
22. Kökçü, A., (1995). Sigaranın gebeliğe etkileri, Sigaranın Sağlığa Etkileri ve Bırakma Yöntemleri, Logos Yay.
23. Köknel, Ö., (1983). Alkolden eroine kişilikten kaçış, Altın Kitaplar Yayınları.
24. Muhibbî, Divan-ı Muhibbî, Osmaniye Matbaası, İstanbul 1925.
25. Müslim, Ebu'l-Hüseyn Müslim el-Haccac el-Kuşeyrî, (ö.261/875), Sahihu Müslim, Çağrı Yay., İstanbul 1981.
26. Nesâî, Ebû Abdurrahman Ahmed b.Şuayb (ö.303/916), Sünenü'n-Nesâî, Çağrı Yay., İstanbul 1981.
27. Nurbaki, H., (1993). Kur'an-ı Kerimden ayetler ve ilmi gerçekler, TDV Yay., Ankara.

28. Özyazıcı, A., (2001). Alkollü içkiler, sigara ve diğerleri, DİB yayınları, 3. Baskı, Ankara.
29. Tirmizi, Ebû İshak Muhammed b.İsa es-Sevrî, (ö.279/892), Sünenü't-Tirmizî, Mısır 1965.
30. Tümer, (1994). Din maddesi, DİA, İstanbul.
31. Türkiye Yeşilay Cemiyeti, (1996). Yeşilay raporu, (90/2), Sayı: 996/3038, 25 Mart 1996, ss: 7.
32. Uludağ, S., (1989). İslam'da emir ve yasakların hikmeti, TDV Yayınları, Ankara.
33. Varol, A., (1990). Emperyalizmin oyunları, Seha Neşriyat, İst.
34. Yalçıneli, Y., (1987). Sızıntı Dergisi, C.9, Sayı: 97, İzmir.
35. Yazıcı, N, (1998). Üç büyük bela/içki-uyuşturucu-sigara, İst.